

WORKSHOP ON INTELLECTUAL PROPERTIES IN ICT AND E-INFRASTRUCTURES

Brevetabilitatea programelor de calculator și a metodelor de afaceri: aspecte legale și tehnice

Patentability of Computer Software and Business Methods: Legal and Technical Issues

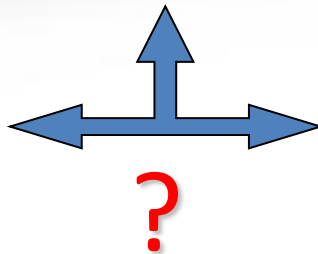
**ing. Florica ENEA
examinator cereri de brevet
Serviciul Electricitate - Fizică**

Noțiuni introductive

Există mai multe soluții privind metodele de protecție juridică care ar putea fi aplicate la încălcarea drepturilor privind programele pentru calculator, astfel că acestea ar putea fi protejate, în principal, prin:

dreptul de autor;
brevet de invenție.

Brevet de invenție

Drept de autor

PROTECȚIA PRIN DREPTUL DE AUTOR

Organizația Mondială pentru Proprietatea Intelectuală, în perioada pregătirilor către adoptarea Acordului OMPI pentru dreptul de autor a elaborat o definiție potrivit căreia:

programele pentru calculator reprezintă o mulțime de instrucțiuni, care odată încorporate pe un suport descifrabil de către o mașină de procesare informații, să indice, să execute, ori să permită obținerea unei funcții, a unei sarcini ori a unui rezultat.

Modul de exprimare a unui program de calculator

codul sursă – reprezintă un cod original al programului pentru calculator scris într-un limbaj de programare care poate fi citit și înțeles, în special de acele persoane care sunt specializate în programare.

codul obiect - reprezintă traducerea programului editat în cod sursă în program inteligibil pentru mașină, singurul în care programul poate rula pe calculator.

Prevederi legislative internaționale și naționale

Directiva CCE din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator stabilește că, statele membre protejează programele pentru calculator prin dreptul de autor ca opere literare, în sensul Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice.

Aceeași normă este prevăzută în art.4 al Acordului OMPI privind dreptul de autor;

Art. 10 al TRIPS face o specificare potrivit căreia programele pentru calculator, fie că sunt exprimate în cod sursă, fie în cod obiect, vor fi protejate ca opere literare în baza Convenției de la Berna.

Legea nr.8/1996 referitoare la dreptul de autor și drepturi conexe, precizează că noțiunea de “protecție a programelor pentru calculator” include orice expresie a unui program, programele dedicate unei aplicații și sistemele de operare, exprimate în orice fel de limbaj (fie în cod-sursa sau în cod-obiect), materialul de concepție pregatitor, precum și manualele.

Pentru a beneficia de protecție legală, programul trebuie să fie înregistrat în Registrul Programelor de Calculator la Oficiul Român pentru Drepturile de Autor.

Titularii dreptului de autor recunoscut în România se bucură de protecția dreptului lor în toate țările parte la Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (sept. 9, 1886), în forma revizuită prin Actul de la Paris (iulie 24, 1971) și modificată (sept. 28, 1979) la care România a aderat prin Legea nr. 77 / 1998.

De exemplu, autorul român al unui program de calculator descoperă că anumite copii ale programului său sunt comercializate în Anglia. Marea Britanie este membră a convenției de la Berna, ceea ce înseamnă că programul pentru calculator al autorului român protejat de legea română este automat protejat și de dreptul de copyright în Anglia. În situația în care autorul român ar introduce o acțiune în justiție în Anglia împotriva celui care îi comercializează copii ale programului său fără acordul său, autorului român îi vor fi date aceleași drepturi de care s-ar bucura un titular al copyright-ului din Anglia.

Cu toate acestea, potrivit art. 72 alin.2 din lege nu pot fi protejate prin Legea dreptului de autor: ideile, teoriile, conceptele, descoperirile și **invențiile** conținute într-o operă, indiferent de modul de preluare, scriere, explicare, exprimare, procedeele, metodele de funcționare, simplele fapte și date, conceptele matematice și principiile care stau la baza oricărui element dintr-un program pentru calculator, inclusiv acelea care stau la baza interfețelor sale.

PROTECȚIA PROGRAMELOR PENTRU CALCULATOR PRIN NORMELE DREPTULUI DE BREVET

Legea 64/91 republicată, art. 8, și Convenția privind eliberarea brevetului european art.52 (2) (c), specifică faptul că nu vor fi considerate invenții în special planurile, regulile și metodele pentru exercitarea activităților intelectuale, pentru jocuri sau pentru activități economice, precum și *programele pentru calculatoare*.

Atât Legea 64/91 republicată, art. 8(2) cât și Art.52 (3) al Convenției privind eliberarea brevetului european fac o precizare potrivit căreia nu se exclude brevetabilitatea elementelor enumerate mai sus, decât în măsura în care cererea de brevet se referă la unul dintre aceste elemente, **în sine**.

Se poate obține brevet pentru protejarea unui program de calculator pe teritoriul României?

Conceptul „computer implemented inventions” (CII);
Caracter tehnic
Contribuție tehnică
Categoriile de revendicări pentru „computer implemented inventions” (CII);

Computer implemented inventions” - CII

„Computer implemented invention” este definită a fi o invenție a carei implementare implică utilizarea unui calculator, a unei rețele de computere sau al altui echipament programabil.

Pentru a fi brevetată, o astfel de invenție trebuie, de asemenea, să prezinte caracteristici care să poată fi realizate, în totalitate sau în parte, prin intermediul unui program de calculator.

Computer implemented inventions” - CII

Astfel de invenții (CII) pot fi brevetate dacă prezintă **caracter tehnic**,
sunt noi și aduc contribuție tehnică față de stadiul tehnicii.

Non/invenții

Invenții

Cum „program de calculator considerat în sine” este o frază destul de ambiguă, din decizia Curtii de Apel a Oficiului de brevete european, din aprilie 2004 aflăm ca „activitățile și produsele catalogate ca fiind non-invenții reprezintă în mod obișnuit concepte pur abstracte lipsite de implicații tehnice”, precizare menită să nuanțeze înțelesul frazei „în sine” în contextul dispozițiilor menționate.

Caracterul tehnic

- să prezinte efecte tehnice dincolo de cele normale (cum ar fi transmiterea curentului electric, reglajul unor parametrii de funcționare).

Testul efectelor tehnice este definitoriu pentru stabilirea caracterului tehnic al unui produs software solicitat pentru brevetare.

- dacă, pentru punerea în aplicare a invenției, este nevoie de anumite caracteristici tehnice, care la rândul lor se reflectă în produsul solicitat spre brevetare.

Din deciziile Curtii de Apel EPO pot fi desprinse cateva exemple a ceea ce este considerat a fi „tehnic” precum și „non-tehnic”:

Tehnic:

procesarea datelor cu implicații asupra controlului unui proces industrial;
procesarea care afectează felul în care un computer operează (salvarea memoriei, creșterea vitezei de transfer a datelor, securitatea datelor);
orice echipament fizic, cum ar fi un calculator sau orice parte componentă a acestuia.

Non-tehnic

metode de vânzare, de comerț, scheme de asigurări;
acte de administrare specifice unei afaceri;
reprezentarea, crearea unui sistem;
metode matematice.

Contribuție tehnică inventivă

- de reținut că toate caracteristicile luate în considerare pentru evaluarea caracterului tehnic vor fi avute în vedere în aprecierea contribuției pe care o poate aduce respectiva invenție.

Opinia examinatorului referitoare la contribuția tehnică, va depinde de măsura în care rezolvarea problemei este evidentă sau nu persoanei de specialitate în domeniu.

De reținut că, OSIM nu va acorda brevete pentru programele de calculator care nu fac dovada unei asemenea contribuții tehnice, aceasta constituind și diferența semnificativă între practica EPO și USPTO (United States Patent and Trademark Office).

Categoriile de revendicări pentru „computer implemented inventions (CII)

1. Revendicări de metodă
2. Revendicări de sistem/aparat/dispozitiv
3. Revendicări de (produs) program de calculator
4. Revendicări de suport de stocare date cu program de calculator
5. Revendicări de semnal
6. Revendicări de structură de date

1. **Metodă** de operarea unui sistem de procesare de date care constă în etapele A, B,....

2a. **Aparat/sistem** de procesarea datelor care conține mijloace de realizarea etapelor de la metoda din revendicarea 1;

2b. **Aparat/sistem** de procesarea datelor care conține mijloace de realizarea etapei A, mijloace de realizarea etapei B;

3a. **(Produce) program de calculator** adaptat să realizeze metoda de la revendicarea 1

3b. **(Produce) program de calculator** care conține un cod software adaptat să realizeze etapele A, B

4a. **Suport de stocare citibil de calculator** care conține programul de la revendicarea 3;

4b. **Suport de stocare citibil de calculator** care conține instrucțiuni care determină un aparat de procesare date să realizeze etapele A, B.....

Termeni care conferă/nu conferă caracterul tehnic al unei revendicări

Criptare/decriptare	- nu neapărat
Mijloace de procesare	- da
Terminal mobil	- da
e-mail	- da
rețea de comunicații	- da
mijloace de intrare/ieșire	- ar putea fi
număr de telefon stocat electronic	- da
mijloace de stocare	- da
cod	- da, dacă este tehnic;
transmisia	- ar putea fi;
internet	- da
conținutul unui mesaj	- nu
fișier	- nu
baza de date ✓	- nu

CONCLUZII

1. Societatea este informată despre invenție;

Titularul brevetului se bucură de un monopol pe o anumită perioadă de timp asupra invenției sale, iar societatea cunoaște datele despre invenție.

2. Brevetul de invenție poate proteja conceptul care stă la baza programului pentru calculator, ceea ce nu asigură normele dreptului de autor care protejează forma de exprimare;

Dreptul de autor protejează opera literară, pe când brevetul de invenție protejează funcția, independent de construcții de linii de cod. Legea drepturilor de autor poate fi folosită pentru a preveni suprapunerea totală a unui program de calculator, precum și copierea unei porțiuni de cod software (ambele fiind exemple de "încălcare literară"). În plus, drepturile de autor nu oferă o anumită protecție împotriva încălcării non - literare, cum ar fi crearea de software "clonat". Prin urmare, legea drepturilor de autor nu va împiedica crearea unui program concurent, care utilizează aceleași idei ca un program existent .

- un brevet poate fi un proces costisitor care necesită mult timp;
- dreptul de autor protejează programele pentru calculator fără achitarea taxelor, deoarece pentru apariția dreptului de autor nu sunt necesare de respectat decât câteva formalități.

Alegerea dacă pentru un program de calculator să se urmeze protecția prin brevet sau prin dreptul de autor ar trebui să fie făcută prin compararea valorii programului (potențial venituri din distribuția sa), cu costul procesului de brevetare și cu probabilitatea de a obține o protecție semnificativă brevet.

WORKSHOP ON INTELLECTUAL PROPERTIES IN ICT AND E-INFRASTRUCTURES

Vă mulțumesc pentru atenție.

Ing. Florica ENEA
examinator cereri de brevet
Serviciul Electricitate - Fizică